Et medius turbæ claros narraverit actus,
Hoc de se verò poterit sermone referre:
Quòd nūmquā vidit quos tantùm fugerit hostes.
Nos mare, nos ventos, pondusque feremus aquarum,
In Domini factis nec habebimus inferiores
Militiæ socios, quos Gallia tota sequetur,
Jamque favente Deo venient multo meliores
Unā nobiscum belli superare labores.
Tunc Gūlielmus ait dominus montis Pesulani:
Hos discedentes nūmquam doleatis abire.
Pro quocūmque viro, qui nunc fortasse recedit,
Quatuor ob pugnam dabimus non deteriores,
Qui pro sex horum poterunt tolerare labores.
Surgens Henricus post hæc Guinithone creatus
Hortatur cives bellum firmare, priusquam
Unā cum patribus sese jurare fatetur.
Dicta fides sequitur, jurant æqualiter omnes.
Jam secus occasum Phœbi clarissima lampas
Candentes vitreo tangebat in æquore flammas.
Nox ea consiliis est postquam tota peracta,
Et Phœbo radiante dies jam clara ~~refulget~~ micabat,
Ecce recedentes equitū peditumque phalanges
Dimissis ratibus proprias certantur ad ædes.
Italicæ redeunt, dimittentisque Salodon,
Immeritis referunt convicia plurima nautis.
Præterea factos habiles ad carbasa cantus,
Et quoscūmque solet sociis in puppe referre
Navita sermones deridet rustica turba.
Interea quòd hyems variaret sæpiùs auras,
Illeque perpaucis ratibus tutamina portus
Præstat, & ignotæ non est fiducia genti,
Barchinon ~~heu~~ ex petitur, classemque reducere cunctam
Constituunt, hyemare simul, mediantur ibidem.
Festa dies aderat Domini de nomine sumpta,
Præbebatque leves flatus levissimus auras,
Qua Latiæ puppes usæ cum remige ventis
Urbem navigio celeri tenuere Pisanam. (Pirenam)
Post ubi Pisanis fuerat jam copia terræ,
Exonerare rates properant, pars maxima ~~classis~~ quarum
Sistitur in terris, trahitur quoque luce sub illa.
Nox quascumque sequens liquidis invenit in undis,
Intoleranda feri ponti facit ira solutas,
Nec potuit requies priùs æquoris esse procellis
Quām sexagenas vis fregit pontica naves.
Hinc turmæ flebant, Præsul, Patresque dolebant,
Et pro posse suo non fractis subveniebant
Navibus, in siccam donec traherentur arenam.
Non alio luctu vidui gemuere Sabini,
Cūm sibi dilectas detraxit Roma puellas.
Inter tristitias autem quas fortè ferebat
Alphæus populus, improvisosque dolores,
Non oblitus erat quicquam de rebus agendis,
Nec potuit claræ mentis postponere sensus.
Ligna legi jussit quæ congrua navibus essent,
Ac tabulas, quas dira maris projecerat unda.
Ingenium docti populi mox tecta ratesque
Nocte dieque parat, complere videlicet illas
Omnimodis satagit, quas fregerat æquoris ira,
Atq; modis paribus turres tormenta per omnem
Constituunt Campum Balearum factura ruinam,
Terque decem Pisas statuuntur adire biremes,
Per quas incepto reparentur robora bello,
Nisibus ut totis classem clarosque replerent
Militiæ numeros notæ per secula Pisæ.
Tunc quòd cara nimis fuerant alimenta Pyrenæ
Se diviserunt per plures agmina terras.
Pars campum retinet, pars altera venit ad illos,
Quos habuisse datur supra Provincia fines;
Mons Pesulane tuas claras pervenit ad arces
Gerardus validus, dominusq; Comesq; Levanti.

A Hic quoq; bellorū Gualandidus splendidus actu
Filius Ugonis Petrus, & Rolandia proles
Barūique vigor, necnon Vivianus & Abbas
Dogmata militiæ monstrant incognita Gothis.
Multi Nemausas, plures veniunt Arelatem,
Inveniuntq; piam, gratamque per omnia gentem,
Pisanas acies magno quæ fovit amore.
Hic Hildebrandus populos transire volebat
C Dum scapha Rhodanum, sed equo dum fortè sederet,
Oblectavit eum puerorum cernere ludos,
Et cūm quæsitum lapidem misisset in illos,
Calcar equum tetigit, qui dans in flumina saltum,
Lucensem juvenem rapidis submersit in undis.
Non lacrymæ fusæque preces valuere cadenti.
B Mortuus hujus equus cū tractus ab amne fuisset,
Pisani juvenes equitem traxere necatum,
Qui socium postquam largis flevere querelis,
Antistes, Clerus, populusque valens Arelatis
Intumulare virum summo curavit honore.
At vice qui Comitis Pisana præsidet urbe
Ugo, militiæ cui præbent singula laudem,
Agmine qui toto vitam servavit honestam
Hastarum ludis, & cursibus usus equorum,
Ac præponendo vincenti præmia cursus
Pisanos equites tractabat, more Quiritis,
Egregiumque virū Catalaunia tota frequentans,
Sardiniæque Comes celso celebrabat honore.
Consulis Henrici bonitas, necnon reliquorum
Jurgia, sive scelus non impunita relinquens,
C Justitiæ normam servavit in agmine toto;
Quippe sibi gnari socii dum fortè faverent,
Omnibus æqua dabant placidi moderamina juris,
Constituuntque viros totum vigilare per agmen,
Qui servare queant nocturno tempore naves.
Bisque decem servant Balearica regna carinæ,
Paganam rabiem validis quæ viribus urgent,
Et titubare feri faciunt fera corda tyranni,
Si bene belligeras pensent nova sæcula Pisas
Per mare, per terras geminas extendere vires.
Hoc Pisæ faciunt, Romā quod utramq; placeret;
Quarum signa ferus populus dum spectat Iberus,
Ingemit, atque metu visi consumitur hostis,
Castraque custodit Pesulani montis amator.
Ille priùs patrias remeare refutat ad ædes,
D Quā sciat an ob rem, seu frustra sumpserit arma.
Hoc Catalanenses concussit media terras
Tempore, Pisani solitis nil strictiùs usi
Sumptibus inventos gestantes undique victus,
Argenti pretio varia quoque merce parabant,
Unde Pyrenæos larga bonitate fovebant,
Et solabantur inopes mercamine fines.
At Præsul custos sinceræ religionis,
Ne sibi commissi ~~celent~~ cadet, vigilanter agebat.
Ergo diem nactus gratum, tempusque loquendi:
Arboreas, dixit, postquam perceperat escas
Lethalis pomi, cūm sumpsit ab hoste saporem
Ille vetus genitor, paradisi mœnibus illum
Jussit abire Deus, cujus sententia ~~voti~~ vindex
Hoc exosa nefas, pepulit damnando superbum.
E Omne genus vitii vitio processit ab hujus;
Scilicet invadens hoc ordine posteritatem,
Intrat in has tenebras mundanæ gentis origo;
Primus homo, natos, ~~&~~ quos sibi fuderat Eva,
Livor agit, fratris ferit impia dextera fratrem,
Qui cadit, ante Deum clamat vox sanguinis ejus,
Solivagus ~~densas~~ silvas, agrosque pererrat.
Ast subit astrigeras sedes justissimus Enoch.
Justus post illum Noē cūm fecerat arcam,
Diluit omne solum nimiarum pondus aquarum.
Undæ cessarunt. octavus, prodit ab archa
Tunc solus justus; sunt gentes multiplicatæ.
Post Patriarcharum fuit ordo, deinde Prophetæ,

Et